

3

2016

Marc per a l'atenció comunitària en salut sexual i reproductiva

Document de l'Estratègia per a la salut sexual i reproductiva
Grup de treball de l'Àmbit Comunitari i Familiar

Ajuntament de
Barcelona

Aquest document ha estat elaborat en el marc de l'Estratègia de salut sexual i reproductiva pel Grup de Treball de l'Àmbit Comunitari i Familiar coordinat per Montse Casamitjana i Èlia Díez

Equip de treball:

- Èlia Díez (Agència Salut Pública de)
- Montse Casamitjana (ConSORCI Sanitari de Barcelona)
- Aldana Menéndez (Associació Benestar i Desenvolupament - Comitè 1r Desembre)
- Alicia Carrascón (ASSIR Esquerra)
- Anna Gutiérrez (Direcció Atenció i Acol·lida Immigrants, SOAPI, Nou Barris)
- Carme Nebot (ASSIR, Atenció Primària)
- Chelo Garcia (ASSIR Parc de Mar)
- Clara Santamaria (Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, Ajuntament de Barcelona)
- Gemma Deulofeu (Associació DINCAT)
- Griselda Vázquez (ASSIR Dreta)
- Helena Ylla - Català (Agència ABITS, Ajuntament de Barcelona)
- Isabel Pagès (Departament de Joventut, Ajuntament de Barcelona)
- Mar Llop i Fina Campans (Associació Generem, Plataforma Trans)
- Mercè Fernández Gesalí (Departament de Feminismes i LGTBI, Ajuntament de Barcelona)
- Meritxell Sáez (Departament de Feminismes i LGTBI, Ajuntament de Barcelona)
- Olga Juárez (Agència de Salut Pública de Barcelona)
- Ramon Escuriet (ConSORCI Sanitari de Barcelona)
- Raquel Gómez (CJAS - APFCIB)
- Núria Espriu Tercero (Departament de Salut, Ajuntament de Barcelona)
- Núria Fustier García (consultoria)

Índex

1	Introducció	6
<hr/>		
2	Conceptes bàsics a compartir: Salut i Comunitat	7
<hr/>		
3	Criteris d'acció comunitària	9
3.1.	Espai no institucionalitzat	9
3.2.	Adreçat a col·lectius diversos	9
3.3.	Orientació a la prevenció, al canvi d'hàbits i als canvis culturals	9
3.4.	Territori	9
3.5.	Participació	9
3.6.	Interculturalitat	10
3.7.	Empoderament	10
3.8.	Avaluació	10
3.9.	Interseccionalitat	10
<hr/>		
4	Bibliografia sobre bones pràctiques en acció comunitària en salut sexual	11
<hr/>		

1 Introducció

Aquest document sintetitza el treball del Grup de l'Àmbit Comunitari i Familiar en el marc de l'Estratègia per a la Salut Sexual i Reproductiva de Barcelona. El document pretén contribuir a emmarcar el desenvolupament de les accions de promoció de la salut sexual a la ciutat des de l'àmbit de la comunitat. Amb aquest objectiu es van debatre i consensuar alguns conceptes bàsics per afavorir la qualitat i harmonitzar l'acció comunitària en salut sexual.

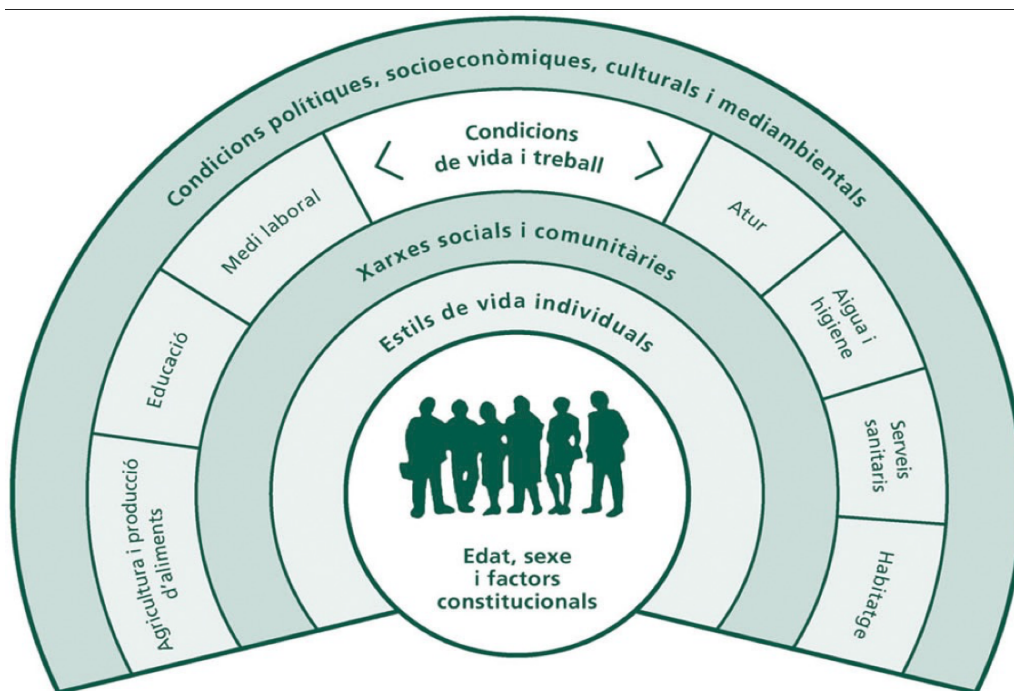
2 Conceptes bàsics a compartir: salut i comunitat

Salut

La salut s'entén com l'estat complet de benestar físic, mental i social i no només l'absència de malalties. Parteix, tal com es va recollir en el text inicial de l'Estratègia de Salut Sexual i Reproductiva, del model dels Determinants de la Salut, en tant que la salut es el resultat de la interacció de múltiples factors.

Aquest concepte de salut recull i dona sentit a l'estratègia de l'OMS Salut en Totes les Polítiques, un enfocament de les polítiques públiques de tots els sectors que té en compte sistemàticament les implicacions que les seves decisions tenen sobre la salut, busca sinèrgies i evita impactes perjudicials amb el propòsit de millorar la salut i l'equitat¹, basant-se en els determinants de la salut.

Figura 1. Model de determinants de salut

Font: Agència de Salut Pública de Barcelona. Modificat de Dalghren i Whitehead, 1991

Comunitat

- Grup de persones que viuen en una zona geogràfica definida, comparteixen la mateixa cultura, valors i normes, i estan organitzades en una estructura social conforme al tipus de relacions que la comunitat ha desenvolupat al llarg del temps.
- Conjunt d'agents que comparteixen un espai territorial de referència, perquè hi resideixen o perquè desenvolupen la seva activitat social o professional. Poden no compartir un sentiment d'identitat comú però mantenen relacions interdependents en diversos graus pel fet de compartir aquest espai físic.
- Grup social amb vincles o relacions entre les persones que el formen, real o virtual. La comunitat ser real, basada en contactes personals, o virtual, mitjançant les tecnologies de la comunicació.

3 Criteris d'acció comunitària

3.1. Espai no institucionalitzat

L'espai no institucionalitzat es defineix des de la perspectiva de la metodologia de treball, no des de la perspectiva de les infraestructures físiques.

Aquest espai es caracteritza per la horitzontalitat, el treball en xarxa, per un funcionament no jerarquitzat.

L'espai està obert a diferents actors, promovent la participació del màxim possible d'agents d'un territori o àmbit determinat.

3.2. Adreçat a col·lectius diversos

L'acció comunitària en salut es inclusiva i positiva. L'acció comunitària s'adreça al conjunt de la comunitat tenint present la diversitat de necessitats de les persones que la conformen.

3.3. Orientació a la prevenció, al canvi d'hàbits i als canvis culturals

L'acció comunitària en salut es inclusiva i positiva. L'acció comunitària s'adreça al conjunt de la comunitat tenint present la diversitat de necessitats de les persones que la conformen.

3.4. Territori

Un dels elements tradicionalment definitori de l'acció comunitària ha estat el territori, un espai físic amb determinades característiques socials, urbanes, culturals o d'altres.

3.5. Participació

La participació suposa la implicació de la comunitat, de diversos agents que esdevenen subjectes actius en les diferents fases del procés. La participació ha de ser una realitat en tot el procés: des de la reflexió i disseny de les accions a l'execució i a l'avaluació dels resultats.

Cal promoure el treball amb la comunitat en comptes del treball per a la comunitat.

Aquesta posició participativa garanteix la incorporació de les necessitats particulars d'un determinat grup de persones, des del reconeixement de la seva participació activa (per exemple, es valoren les necessitats relatives a la fertilització del col·lectiu trans).

3.6. Intersectorialitat

Inclou l'impuls de sinèrgies entre diferents actors amb interessos i objectius comuns per millorar la capacitat d'incidir en la comunitat.

3.7. Empoderament

Les accions comunitàries s'adrecen a l'empoderament de les persones, és a dir, a que millorin les seves capacitats i habilitats per prendre decisions i puguin fer efectius els seus drets.

3.8. Avaluació

Les accions han de ser avaluades i obtenir resultats contrastats.

3.9. Interseccionalitat

Les accions comunitàries han d'incloure una visió global sobre les diversitats, incorporant els diferents eixos que donen lloc a la diversitat per tal de garantir l'equitat.

El nivell comunitari té un rang d'intervenció propi, però, alhora, comparteix elements amb altres mètodes d'intervenció.

4 Bibliografia sobre bones pràctiques en acció comunitària en salut sexual i reproductiva

1. World Health Organization. Developing sexual health programmes. A framework for action. World Health Organ. 2010.
2. Chandra-mouli V, Lane C. What Does Not Work in Adolescent Sexual and Reproductive Health : A Review of Evidence on Interventions Commonly Accepted as Best Practices. 2015;3(3):333-340.
3. Denno DM, Hoopes AJ, Chandra-Mouli V. Effective strategies to provide adolescent sexual and reproductive health services and to increase demand and community support. *J. Adolesc. Health* 2015;56(1 Suppl):S22-41. doi:10.1016/j.jadohealth.2014.09.012.
4. Chin HB, Sipe TA, Elder R, et al. Two Systematic Reviews for the Guide to Community Preventive Services. 2012;42(3):272-294. doi:10.1016/j.amepre.2011.11.006.
5. Oficina Regional de la OMS para Europa y BZgA. Estándares de Educación Sexual Para Europa. Colonia; 2010.
6. Lopez LM, Tolley EE, Grimes DA, Chen M, Stockton LL. Theory-based interventions for contraception. *Cochrane database Syst. Rev.* 2013;8:CD007249. doi:10.1002/14651858.CD007249.pub4.
7. Ng E, Colombani P De. Framework for selecting best practices in public health : a systematic literature review. *J. Public health Res.* 2015;4:577.
8. NICE. Contraceptive Services with a Focus on Young People up to the Age of 25; NICE Public Health Guidance 51: 2014.
9. UNESCO. Justificación de la educación en sexualidad. 2010;1-2:133. Available at: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183281s.pdf>.
10. Kirby D, Rolleri LA, Wilson MM. Tool to Assess the Characteristics of Effective Sex and STD/ HIV Education Programs; ETR: 2007.
11. NICE. HIV Testing. NICE Local Government Briefings; 2014

